

Tillæg

Tidlig indsats – rettidig udvikling

En delstrategi for arbejdet med børn og unge i alderen 11 -18 år

**Hørsholm Kommune,
November 2019**

Et særskilt fokus på børn og unge i alderen 11-18 år

Denne delstrategi er et tillæg til den faglige udviklings – og investeringsstrategi *Tidlig indsats – rettidig udvikling (TIRU)*, som blev vedtaget i Hørsholm Kommune i 2017. Delstrategien er udarbejdet som en del af de politiske pejlemærker for omlægningen af den socialfaglige indsats, der blev vedtaget af Børne – og Skoleudvalget i februar 2019.

Der er evidens for, at tidlige indsatser i børnenes første leveår har størst effekt, hvorfor *Tidlig Indsats – rettidig udvikling* især har været rettet mod børn i alderen 0-10 år. Nu rettes fokus på børn og unge i alderen 11-18 år – og særligt mod viften af tilbud og indsatser til målgruppen.

Tidlig indsats – rettidig udvikling er en faglig retning for arbejdet med børn og unge i alderen 0-18 år, som er i udsatte positioner eller i risiko for at komme det. Målet er dels at skabe bedre trivsel og læring for målgruppen og dels at investere klogere, så vi over tid reducerer udgifterne på området. Målene skal nås gennem en omstilling af børne- og ungeområdet, så vi bliver bedre til at sætte tidligere og mere forbyggende ind overfor børn og unge, der mistrives, før deres problemer vokser sig store. Derudover skal de børn og unge som mistrives hjælpes til at få det bedre hurtigere gennem tidsbegrænsede, intensive og så vidt muligt evidensbaserede indsatser. Strategien har tre fokusområder: 1) Tidlig opsporing og forebyggende indsatser 2) Styrket myndighedsarbejde og 3) En ændret tilbudsvifte.

Børn og unge i alderen 11-18 år er den aldersgruppe, for hvem Hørsholm Kommune får flest underretninger, og hvor udgifterne per barn og ung i Hørsholm Kommune er størst. Det er en aldersgruppe, hvor det er vigtigt at forebygge mistrivsel og udsathed. For de børn og unge som har udfordringer, er det vigtigt at komme tidligt ind i problemudviklingen eller forebygge at problemerne eskaleres, og at der opstår langsigtede negative følgevirkninger ind i voksenlivet. Der er derfor behov for løbende at se på, om vi har de rette tilbud og indsatser til målgruppen.

Delstrategien for de 11-18 årige skal ses i sammenhæng med den tværgående ungeindsats for den del af aldersgruppen, som er overlappende dvs. fra 8.klasse til det 18. år. Der skal derfor ske en løbende koordinering herimellem.

Fokus på tidlig opsporing af mistrivsel og udsathed

Når børn og unge mellem 11-18 år mistrives, skal der sættes ind så tidlig som muligt – enten før der er behov for egentlige indsatser - eller med de rette forebyggende tilbud og indsatser. Der er brug for, at de fagprofessionelle i skolerne har viden og kompetencer til at opspore og reagere på børn og unge i mistrivsel. Det er vigtigt, at der er et fælles sprog og en systematik indenfor den enkelte skole, på tværs af skoler og fagprofessionelle i Center for Børn og Voksne, i forhold til i hvilken grad man skal være bekymret, og hvordan man skal reagere på et barn eller ung, som har brug for hjælp og støtte.

Vi vil fremover i fællesskab styrke dialogen på tværs af børne- og ungeområdet. Fagprofessionelle på mellemtrin og i udskolingen i skolerne skal have mulighed for at kunne trække på faglig sparring fra fagprofessionelle i Center for Børn og Voksne. Endvidere skal de klædes på til at styrke systematikken i den tidlige opsporing.

Der er i juli-september 2019 afholdt workshops for alle ledere og medarbejdere i skolerne og SFO'erne om opsporing og handleveje, herunder i at anvende Trivsels- og bekymringsbarometeret. Derudover deltager

lederen af psykologteamet i De Tværgående Forebyggelsesteams samt lederen af Myndighedsteamet nu fast i de fælles skoleledermøder i Center for Dagtilbud og Skole.

Hyppigere opfølgning og øget inddragelse

Som en del af *Tidlig indsats – rettidig udvikling* skal Myndighedsteamet opprioritere det tidlige forebyggende arbejde, herunder samarbejde med skoler og fagprofessionelle i De Tværgående Forebyggelsesteams i Center for Børn og Voksne.

For de børn og unge som har en indsats, skal Myndighedsteamet være i tættere kontakt med barnet, den unge og familien, ligesom de skal have et tættere samarbejde med skoler, Ungehuset, Familiehuset m.fl. for at få indsatsen til at lykkes. Derudover skal Myndighedsteamet følge hyppigere op på mål og indsatser, og justere indsatsen, hvis indsatsen ikke er den rette eller giver den ønskede effekt.

Myndighedsteamet har i 2018 udarbejdet retningslinjer for den hyppigere opfølgning, og i 2019 er Myndighedsteamet og Familiehuset blevet kompetenceudviklet i fastsættelse af mål. Fremover øger vi fokus på det tidlige forebyggende arbejde samt hyppigere opfølgning for børn og unge mellem 11-18 år.

Inddragelse af barnet eller den unge, familie og netværk er helt afgørende, når vi skal lykkes med en indsats. Når barnets eller den unges perspektiv sættes i centrum i samarbejde med familien og netværket, er det med til at understøtte, at der foretages det rette match af indsats, samt at der skabes forståelse og ejerskab til beslutningen. Som det fremgår af *Tidlig indsats – rettidig udvikling* skal der altid holdes netværksmøder i en børne- og ungesag, hvor barnet, den unge eller familie og fagprofessionelle deltager, ligesom barnet eller den unge altid skal høres om sin egen sag.

En styrket tilbudsvifte

Hørsholm kommune har et mål om at sætte ind med den rette indsats tidligt og rettidigt, så det enkelte barn eller ung i videst muligt omfang fastholdes i eller bringes tættere på et "almindeligt" hverdagsliv. Som det fremgår af *Tidlig indsats – rettidig udvikling* skal fordelingen af indsatser fremover ændres, så flere børn og unge mellem 11-18 år får tidlige forebyggende indsatser, hjemmebaserede indsatser eller anbringes i plejefamilier frem for at blive anbragt på institution.

Tidlig forebyggende tilbud til unge

Et nyt tilbud i den kommunale tilbudsvifte fra efteråret 2019 er Anonym Ungerådgivning, som er forankret i Familiehuset. Formålet er at tilbyde åben, anonym og gratis psykologhjælp til unge mellem 15-25 år, som mistrives psykisk. Det er en indsats, der kan hjælpe de unge med at løse deres aktuelle udfordringer og dermed gøre dem bedre i stand til at fortsætte deres liv uden støtte, alternativt mindske risikoen for, at problemerne vokser sig store. Et andet igangværende åbent tilbud til aldersgruppen er Cool Kids og Chilled, som er et gruppeforløb for børn og unge med angst. Gruppeforløbet er evidensbaseret og baseret på principperne fra kognitiv adfærdsterapi. Det henvender sig til henholdsvis 9-12 årige og 13-16 årige og er forankret i Familiehuset.

Indsatser i hjemmet

I Hørsholm Kommune er det overvejende de ældre børn og unge, som anbringes. For at fastholde et så "almindeligt" hverdagsliv som muligt for barnet eller den unge i et nærmiljø med skole, fritidsinteresser, familier og netværk, er det vigtigt at se på, om barnet eller den unge kan blive i hjemmet med støtte, og samtidig sikre, at der gives den nødvendige støtte for, at det fungerer i hjemmet. Der skal derfor i højere grad

være fokus på indsatser målrettet barnet, den unge eller familien i eget hjem, men også på at der skal gøres brug af indsatser med massiv støtte. Hvordan der skal arbejdes med at fastholde børn og unge i hjemmet med den nødvendige støtte drøftes og aftales mellem Myndighedsteamet, De Tværgående Forebyggelsesteam og Familiehuset.

Indsatser i hjemmet kan være lige fra familiebehandling, til kontaktpersoner og anden personlig støtte eller behandling i hjemmet. Familiehuset har det seneste år udviklet og tilbudt Familieintervention i Hjemmet. Det er en hjemmebaseret indsats, der skal være med til at støtte familier, som har brug for en intensiv indsats i en tidsbegrænset periode f.eks. i forhold til struktur, forudsigelighed og udviklingsstøtte til det relationelle miljø og samspil i familien.

Familier med uhensigtsmæssige relationer og dynamikker fylder en del, når man spørger fagprofessionelle på tværs af børne- og unge området. Det er erfaringen blandt de fagprofessionelle, at der er et potentiale for udvikling, når problemstillingen i familien bliver afgrænset, og der bliver skabt en motivation hos forældrene. Forældrene skal forstå betydningen af de uhensigtsmæssige familiedynamikker for barnets eller den unges udvikling og trivsel og deres ansvar for forandringsprocesserne. Analysen af hjemmemiljøet, herunder af samspillet og dynamikkerne i familien, skal således styrkes i undersøgelser og vurderinger, og der skal rettes fokus herpå i såvel indsatser som i dialogen med skoler og forældre. Det fordrer koordinering og kommunikation på tværs af fagprofessionelle i Center for Børn og Unge og Center for Dagtilbud og Skole at fastholde dette fokus. Hvordan det implementeres drøftes og aftales mellem ledere på tværs af børne – og ungeområdet.

Anbringelse af de større børn og unge i plejefamilie

I Hørsholm Kommune er det typisk de yngre børn, som anbringes i plejefamilier. Vi vil derfor se på, om der i større grad kan ske anbringelse i en plejefamilie eller en netværksplejefamilie for de 11-18 årige. Der skal fortsat arbejdes på, i samarbejde med andre nordsjællandske kommuner, at rekruttere flere plejefamilier og at blive bedre til at afdække barnets eller den unges netværk med henblik på at kunne anbringe i netværket.

Støtte til anbragte børn – understøttelse af skolegang og stabile relationer

Hørsholm Kommune har i 2019 indgået et samarbejde med henholdsvis *Lær for Livet* og *Mentorbarn*. Lær for Livet er et landsdækkende læringsprogram for anbragte børn og unge. Formålet er at øge børnenes selvværd, give dem faglige succeser og styrke deres tilhørsforhold til skolen. Programmet kører over en seks årig periode for hvert barn og bygger på tre indsatsområder; Learning Camps, en frivillig mentorordning og en brobygningsindsats. Mentorbarn er en organisation, som arbejder at bringe børnehjemsbørn og ressourcestærke mentorfamilier sammen i frivillige men forpligtende fællesskaber, hvor børnene får mulighed for at blive en del af en families almindelige hverdag.

Støtte til forældre til anbragte børn og unge

Det er helt centralt, at anbragte børn og unge bevarer tilknytningen til familie og nærmiljø. Familien er fortsat meget vigtig i barnets eller den unges liv, når man er anbragt. Vi har et mål om at bringe barnet eller den unge tættere på et så "almindeligt" hverdagsliv som muligt, hvorfor vi altid skal arbejde med forældrene under anbringelsen. Vi skal se på, om forældre får den støtte de har brug for i forbindelse med at deres barn er anbragt. Der kan f.eks. være forældre, som ikke har en støtteperson (§54), som kan støtte dem i at få et fornuftigt samvær eller støtte dem i at få barnet eller den unge hjemgivet.

Styrket systematik og tværfagligt samarbejde i arbejdet med skolevægring

Ligesom mange andre kommuner har også Hørsholm Kommune en udfordring med stigende fravær i skolerne og skolevægring. Tal fra Undervisningsministeriet viser, at der er en stigning i elevernes fravær de senere år, og i 2017/2018 ligger tallet for det samlede fravær på skolerne i Hørsholm Kommune højere end landsgennemsnittet.

Vi ved fra forskningen¹, at skolevægring er kendetegnet ved, at eleven over en periode afholder sig helt eller delvist fra skolegang. Skolevægringen er et udtryk for en række udfordringer i hverdagen, som barnet eller den unge ikke har de nødvendige ressourcer til at håndtere. Der er forskellige definitioner af, hvornår skolefravær bliver problematisk og behandlingskrævende. Det kan være vanskeligt at afklare, hvad der er den bagvedliggende årsag til skolevægringen, da der kan være en lang række forskellige faktorer, som over tid kan spille ind i udviklingen af skolevægring, både hos barnet eller den unge selv, i hjemmet, skolen eller i samfundet. Det er vigtigt, at der tages hånd om skolevægring, idet det kan have alvorlige konsekvenser på kort sigt i form af faglige udfordringer, skolefravald, familiekonflikter og på langt sigt psykiske problematikker, social tilbagetrækning, arbejdsløshed m.v. Ifølge forskningen skal skolevægring behandles så tidligt som mulig. Derudover skal indsatserne være tilpassede og individualiserede, og tage afsæt i de bagvedliggende årsager til udviklingen og fastholdelsen af skolevægringen. Skolegangen skal genoptages tidligt og gradvist, ligesom det er vigtigt, at forældrene og netværket er inddraget i indsatsen, så de bedre kan støtte op om barnet eller den unge.

Der er allerede en opmærksomhed på bekymrende fravær på skolerne, i Ungehuset og i Center for Børn og Voksne. Skolerne tager på forskellig vis hånd om elever med et højt fravær, f.eks. ved at tage kontakt til forældrene, udarbejde en fælles handleplan, reducere skoleskemaet mv. Ungehuset tilbyder unge fra 7.klasse og op til det 18. år, som har oplevet udfordringer i deres folkeskoleliv, et undervisningsforløb i en kortere eller længerevarende periode. Det er et forløb, som har fokus på at øge den unges trivsel og at genetablere lysten til at lære - i et anerkendende og stressreduceret miljø. Undervisningsforløbet i Ungehuset sigter på, at den unge skal vende tilbage til eller færdiggøre skolen. Myndighedsteamet modtager henvendelser eller underretninger fra forældre eller skoler, når skolefraværet bliver bekymrende eller det ulovlige fravær overstiger 15 pct. indenfor et kvartal. Myndighedsteamet kan herefter igangsætte en indsats efter serviceloven.

Der er brug for, at vi i fællesskab styrker vores fokus på bekymrende fravær og skolevægring for at sikre at flere børn og unge får en stabil skolegang. Vi skal på tværs af børne- og ungeområdet arbejde mod at sætte tidligt og systematisk ind i forhold til opsporing og behandling af bekymrende skolefravær og skolevægring.

Skolerne spiller en central rolle i opsporingen, og vil derfor drøfte tiltag til at sikre en mere fælles praksis, herunder en mere systematisk registrering og håndtering af bekymrende fravær. Der er også brug for, at vi på tværs af børne- og ungeområdet drøfter, hvordan det tværfaglige samarbejde kan styrkes og systematiseres i forhold til tidligt at kunne iværksætte en helhedsorienteret indsats.

Der nedsættes i november 2019 en tværgående arbejdsgruppe, som skal fungere som et akutberedskab for de konkrete børn og unge, hvorom der her og nu er henvendelser eller underretninger, så der hurtigt kan igangsættes en indsats. Derudover afholdes i starten af 2020 en temadag for at klæde ledere og medarbejdere bedre på i forhold til at forstå og agere i forhold til skolevægring. Temadagen skal give ledere

¹ Metodecentret 2019: *Problematisk skolefravær og skolevægring. Årsager og behandling. EN LITTERATURGENNEMGANG*

og udvalgte medarbejdere i skoler og SFO'er, ledere og medarbejdere i Myndighedsteamet, Familiehuset og psykologteamet i De Tværgående Forebyggelsesteams en fælles viden, sprog og forståelse, som kan anvendes konkret i hverdagen såvel som at tjene som afsæt for de følgende fælles drøftelser og aftaler på området.